

для чого встановлюються певні кореляційні залежності та рекомендуються підходи автора по реалізації результатів магістерської роботи.

У названому вище посібнику детально розглянуті питання методичного забезпечення магістерських робіт. Детально описані всі структурні складові цих робіт при підготовці як пояснювальної записки, так і демонстраційного матеріалу. Відзначається, що дипломна робота магістра, який має дослідницький рівень діяльності, повинна мати усі ознаки наукової праці з відповідним науковим результатом. Відповідно до такого підходу випускаючі кафедри розробили методичні рекомендації з підготовки й захисту дипломних робіт на освітньо-кваліфікаційний рівень магістра. Тому кафедри мають дотримуватися цих рекомендацій та, передусім, у питаннях наукового підходу до формування теми магістерської роботи, змісту вирішуваних задач, а також оформлення пояснювальної записки й демонстраційного матеріалу за результатами виконаного студентом дослідження.

В.А. Рябчій, В.В. Рябчій
(Національний гірничий університет)

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ АКРЕДИТАЦІЙНИХ ВИМОГ ЩОДО КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми. Основними інструментами регулювання якості освітньої діяльності, що здатні забезпечити внутрішню і зовнішню оцінку на національному та міжнародному рівнях є механізми ліцензування та акредитації спеціальностей, програм, самого навчального закладу, а також механізми контролю за дотриманням ліцензійних умов надання освітніх послуг і правил провадження освітньої діяльності навчальним закладом в цілому та окремими його структурними підрозділами. Такий контроль відповідно до своїх повноважень на підставі норм чинного законодавства постійно здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Державною інспекцією навчальних закладів та Державною акредитаційною комісією України. Несправедлива або необ'єктивна оцінка якості будь-якої системи може її зруйнувати, особливо, якщо такою системою є система вищої освіти. В свою чергу, правильний вибір критеріїв оцінювання якості освіти або альтернативних оцінок веде до правильного прийняття рішень [8].

На сьогодні низка нормативно-правових актів України регламентує діяльність вищих навчальних закладів та систему забезпечення якості освіти в Україні, у тому числі і процедуру ліцензування та акредитації, зокрема [2-7].

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Основу механізму регламентації діяльності вищих навчальних закладів становлять процедури ліцензування та акредитації. Ці питання, як вже зазначалось, регулюються цілою низкою нормативно-правових актів України [2-7].

Але у зв'язку з постійними змінами у чинному законодавстві в питаннях ліцензування та акредитації існує небагато актуальних наукових публікацій за

темою дослідження. Однак такі як [1, 8] дозволяють зробити висновок про необхідність внесення змін в існуючі нормативно-правові акти України.

Постановка завдання. Метою даної статті є узагальнення досвіду проведення ліцензійних і акредитаційних експертиз підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів у інших ВНЗ України, а також перевірок діяльності ВНЗ України у складі комісій Державної інспекції навчальних закладів України, зокрема кадрового забезпечення навчально-виховного процесу ВНЗ України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На виконання доручення Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України до звернення Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти України наказом Державної інспекції навчальних закладів України від 14.12.2011 № 10/55 з 16 до 24 грудня 2011 р. була здійснена перевірка вищого навчального закладу «Київський славістичний університет» ЗАТ з питань дотримання Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти і якості підготовки студентів. Відповідно до плану роботи Державної інспекції навчальних закладів України наказом Державної інспекції навчальних закладів України від 03.02.2012 № 10/10 з 12 до 22 лютого 2012 р. була здійснена перевірка Ужгородського національного університету з питань стану управлінської діяльності та якості підготовки студентів з окремих нормативних дисциплін.

За результатами перевірок двох наведених вищих навчальних закладів були виявлені деякі порушення у кадровому забезпеченні навчально-виховного процесу. Систематизуючи останні, їх можна навести у такій послідовності.

1. Склад кафедри не відповідає вимогам п. 2 статті 30 Закону України «Про вищу освіту» [2], а саме: коли до її складу входить менше п'яти штатних науково-педагогічних працівників і/або менше трьох з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

2. Кадровий склад випускових кафедр не відповідає Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти [4], а саме: коли випускову кафедру, що готує магістрів, очолює кандидат наук, а випускову кафедру, що готує спеціалістів, очолює науково-педагогічний працівник без наукового ступеня.

3. Базова освіта науково-педагогічних працівників не відповідає навчальним дисциплінам, що ними викладаються.

4. Науково-педагогічні працівники не проходять підвищення кваліфікації або педагогічне стажування взагалі, або термін після останнього перевищує 5 років, що суперечить статтям 51 і 52 Закону України «Про вищу освіту» [2].

5. Проведення лекційних занять науково-педагогічними працівниками, що не мають наукового ступеня та достатнього педагогічного досвіду.

6. Науково-педагогічні працівники викладають понад 5 навчальних дисциплін, що порушує п. 2.2.4 Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти [4].

7. Науково-педагогічні працівники мають лекційне навантаження понад 250 годин на рік, що порушує п. 2.2.4 Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти [4].

8. Навчальне навантаження науково-педагогічних працівників перевищує 900 годин за рік, що суперечить статті 49 Закону України «Про вищу освіту» [2].

Треба зазначити, що крім наведених вище, зустрічаються і інші порушення нормативно-правових актів України стосовно кадрового забезпечення навчально-виховного процесу.

Висновки та пропозиції. По-перше, загально відомо, що порушення Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти вищими навчальними закладами України є неприпустимим, особливо стосовно питання кадрового забезпечення навчально-виховного процесу.

По-друге, забезпечити високу якість освіти можливо тільки за умов постійного поліпшення якості усіх напрямів роботи вищого навчального закладу, а також при залученні до процесу контролю якості освіти роботодавців і громадськість.

Бібліографічні посилання:

1. Андрусенко, С.І. Акредитація. Організація та проведення у вищих навчальних закладах України: [Посібник] / С.І. Андрусенко, В.І. Домніч. – К.: КУЕТТ, 2003. – 172 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III, із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 19.01.2010 № 1798-VI.
3. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII, із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 23.12.2010 № 2856-VI.
4. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 29.11.2011 № 1377.
5. Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 № 978, із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2011 № 1124.
6. Положення про експертну комісію та порядок проведення ліцензійної експертизи, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2003 № 847.
7. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 № 161.
8. Шинкарук В.Д. Здійснення процедур акредитації, ліцензування та рейтингування вищих навчальних закладів України з використанням онтологічного підходу [Навчально-методичний посібник] / Укладачі: В.Д. Шинкарук, М.В. Михайліченко, М.Ф. Бондаренко, Н.С. Лесна, Н.В. Рябова, М.В. Климова, Н.О. Волошина, В.Б. Репка, Г.А. Воскобойникова. – Харків: ХНУРЕ, 2008. – 112 с.